

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

44. An vigore Concil. Trid possint Episcopi censuris ac aliis pœnis in aliquibus casibus castigant regulares? Et pro praxi 17. diversi casus in textu huius resolutionis adducuntur, & assignantur? Ex ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

Ratio est, quia antequam Regulares denuncientur, declarare Episcopus prius debet, eos in excommunicationem incidisse; declaratio autem hæc fieri non potest, nisi cognita causa, & citata parte; fieri enim potest, ut Regulares probent se in excommunicationem non incidisse. At causa cognitio ad proprium iudicem pertinet. Ergo Episcopus incompetens iudex Regularium, non potest illos declarare, neque denunciare excommunicatos.

3. Aliqui verò limitant hanc secundam opinionem, ubi delictum, propter quod excommunicatio lata fuit, notorium est, itemque notorium nullam causam Regulares habere, quamobrem se excusent; tunc enim quod declaratio opus non est, denunciari ab Episcopo etiam poterunt, ne alij eorum communicationem vitantes in excommunicationem incidant: & ita hanc sententiam ex multis rationibus probat Vgolinus de potest. Episc. cap. 29. §. 10. num. 2. & hanc opinionem videtur etiam docere Barbosa de potest. Episc. part. 3. allegor. 105. num. 73. Vide etiam alios penes ipsos.

RESOL. XLIII.

An Episcopus possit ferre censuras in Regulares? Et notatur, quod quamvis Episcopus non habeat iurisdictionem in Monasteria Monialium, tamen ex iustis causis possit precipere suis subditis, ne intrent in prædicta Monasteria Monialium exemptarum, & erunt valida censura.

Et aduertitur, quod non potest Episcopus excommunicare, nec interdicare famulos Regularium sine mandato Pontificis. Ex p. 5. tr. 9. Rel. 43.

§. 1. **L**ibet mihi respondere cum verbis Henrici Villalobos in summ. tom. 1. tract. 16. diffic. 5. num. 13. ubi sic ait [Los Obispos no pueden descomulgar à los Religiosos, si no es en las causas en que el Papa; o el derecho les hazen juezes delegados de los Religiosos, porque los Religiosos son exentos de su jurisdiccion por muchos textos, y Bulas. Si el Legado à latere pusiere alguna discomunion en comun, aunque sea Paulina, no liga à los Religiosos mendicantes, si no es, que en ella se declare como concedio Nicolao V. El Obispo no puede descomulgar, ni poner entredicho à los criados de los frayles, mientras estan en su seruicio sin special mandato del Romano Pontifice, y aunque lo hagan, no hazen nada por vn Priuilegio de Alexandro IV. concedido a la Orden de San Iuan.] Ita ille, vide etiam Henriquez lib. 7. cap. 25. num. 7. in gloss. lit. L. Portel in dub. regul. ver. Episcopus, num. 5. & Aloysium Bariolam in Aphor. lit. E. ver. Episcopus, §. 3. quod fallitur in quibusdam casibus.

2. Notandum est tamen hic cum Mosco in summa, tract. 6. cap. 5. num. 6. quod [aunque el Obispo no tenga iurisdiccion en vn Monasterio de Religiosas, exentas de su iurisdiccion, por iustas causas puede mandar el Obispo à sus subditos con censuras, que no entten alla, y seran validas.]

RESOL. XLIV.

An Vigore Concilij Tridentini possint Episcopi censuris, ac aliis penis in aliquibus casibus castigare Regulares?

Et pro p. axi 17. casus in textu huius Resolutionis ad-

ducuntur, & assignantur. Ex part. 1. i. tract. 2. & Misc. 2. Rel. 22.

§. 1. **S**uppono, Regularem in multis casibus in subiecti. Primus est, Nouitius Regularis subiectus est Episcopo in renuntiatione suorum bonorum, ac etiam Professus si nollet reddere Nouitius excommunicis ante professionem omnia data illis à confanguineis, & Curatoribus, sess. 25. capite 16. de Regular.

2. Secundus est, si Regularis contra voluntatem Ordinarij celebret in Oratorijs particularibus, ex sess. 22. de obseruandis in celebrat.

3. Tertius est in sess. 5. eiusdem Concilij c. 2. de Reformat. in quo subiectur Regularis Episcopo, in petenda licentia prædicandi.

4. Quartus in eodem c. Datur licentia Episcopo puniendi Prædicatorem prædicantem errores, & scandala, & hæretes.

5. Quintus in sess. 6. cap. 3. de Reform. ubi dicitur Regularis degens extra monasterium, etiam prætextu priuilegij sui ordinis non obstante, potest puniri ab Ordinario, si extra Claustrum delinquit.

6. Sextus in c. 4. sess. 25. in quo habetur, Ne Religiosus exeat è suo Conuentu etiam prætextu auctoritatis Prælatum, nisi licentia in scriptis obtena, alter facientes possint puniri ab Episcopis tanquam delictores sui Instituti.

7. Septimus in eodem c. ubi statuitur, ut Regularis missus ad vniuersitates causa studij, habitet intra conuentum, alioquin ab Ordinarijs contra illum procedatur.

8. Octauus in c. 11. in quo decernitur, ut Regularis qui habet in suis domibus curam personarum secularium, sit subditus Episcopo in visitatione, & correctione quoad curam, & administrationem Sacramentorum.

9. Nonus in eodem c. ut Prælati non possint ibi assignare aliquem ad ministrandum, nisi de consensu, & examine Episcopi.

10. Decimus in cap. 13. eiusdem sess. ubi præcipitur, ut Episcopus componat controuersias, ac discordias omnes inter præcedentias Regularium in processibus publicis, & in iis quæ sunt in tumulandis defunctorum corporibus, in deferenda vmbella, & alijs similibus.

11. Vndecimus in eadem cap. 13. ubi præcipitur Regulari, ut vocatus ad processiones accedere teneatur, ad quas secundum antiquam locorum consuetudinem solitus est accedere, & ad illas, quæ vel pro bono pacis Ecclesie, vel pro victoria contra Infideles instituuntur. Et in Bulla Pij V. quæ incipit, *Etsi Mendicantium*, interpretantis idem cap. 13. sess. 25.

12. Duodecimus in cap. 14. eiusdem sess. in quo decernitur, ut Regularis viuens intra Claustrum, & scandalose intra illud delinquens, à Prælato, instante Episcopo, intra tempus assignatum, ab Episcopo præfigendum, seuere puniatur, ac de punitione Episcopum certiorum faciat, sin minus à Superiore priuetur, & delinquens ab Episcopo puniri possit.

13. Decimus tertius in sess. 23. c. 12. iubet. Quod Regularis ab Episcopo examinetur ad Subdiaconatum, & cæteros Ordines Sacros suscipiendos, & quod ante atatem ibi assignatam non illos suscipiat.

14. Decimus quartus in cap. 15. in quo dicitur, Quod non possit Regularis audire confessiones secularium, etiam Sacerdotum, absque examine, & licentia Episcopi.

De Dubiis Regularium. Resol XLIV. &c. 21

15. Decimus quintus in *sessadem cap. 3.* ubi prohibet, Ne erigantur in posterum nova Monasteria absque licentia Episcopi illius Diocesis.

16. Decimus sextus in *cap. 1. 2.* ubi præcipit, ut Regularis in suis Ecclesiis publicet, & obliet censuras positas per Sedem Apostolicam, & interdita: & hæc etiam posita per Ordinarium publicet, & seruet.

17. Decimus septimus in *eodem cap.* ubi præcipit, ut obliet etiam dies festos præceptos ab Ordinario.

18. Hoc supposito, Pater Bruno de *Præiileg. Regular. tract. 2. c. 5. propos. 2.* asserit, quod ubi receptum est Concilium, Regulares non subiciuntur Episcopis nisi ad summum in sex dictorum septemdecim casuum, quoniam Decreta Concilij Tridentini non derogant præiilegijs Regularium, nisi specialiter addant hanc clausulam, *Non obstantibus, &c.* aut aliquid æquiualens; sed hæc clausula non est apposita, nisi in sex ex dictis casibus, videlicet in 2. 4. 5. 10. 13. & 14. Ergo Episcopo non subiciuntur, nisi in illis sex.

19. Obiicies, in fine Decretorum *sess. 2. 5.* quæ regulares respiciunt, apposita est illa clausula generalis, *Non obstantibus, &c.* ergo illi subiciuntur Regularis in dictis illis 17. casibus. Respondetur, illam clausulam nihil operari, nisi præceditium specialium clausularum derogatoriarum decretis Concilij expresse appositam confirmationem. Quod confirmatur ex sententia communi, & ex Canonistarum auctoritate, quod generi detrahatur per speciem; non vice versa: Dixi in propositione, Regularem in sex casibus ad summum subici Episcopo: nam admodum probabile est, imo & certum existimo, non subici Regularem Ordinario in quarto, quinto, & decimo casibus, cum in quarto, & quinto clausula non obstantis excludat tantum prætextum præiilegiorum, non autem vera præiilegia; & superius ostendimus Episcopum nihil posse aduersus Regularem in illis quarto, & quinto casibus, nec etiam in decimo, cum clausula excludat tantum quæcumque præiilegia, sine specificatione præiilegiorum Regularium, qui terminus nimis generalis est, ut excludat præiilegia Regularium, sicut probatum est in Tractatu de Præiilegijs, ac iuxta eam sententiam Regularis subicitur Ordinario in tribus proximè ponendis ex 17. illis casibus.

20. Primus, si contra eius voluntatem in Oratorijs particularibus celebret. Secundus, in examine ad Subdiaconatum, & cæteros Ordines Sacros suscipiendos, & in susceptione illorum quoad ætatem à Concilio assignatam. Tertius in licentia audiendi confessiones. Quid autem in illis tribus casibus sentiendum sit, ostendam alibi. Monendo in præsentiarum Lectorem, quod Tridentinum caret in dictis tribus casibus, clausula specifica, & nominatim præiilegiorum illis casibus contrariorum; quam tamen in tractatu de Præiilegijs in communi diximus ad reuocationem necessariam. Hæc omnia Bruno.

21. Sed postea plus addit in *propos. 3.* nempe potest quod Regularis in illis 17. casibus Episcopo subiceretur, non possit tamen censuris cogi, aut alijs penis castigari. Et concederetur posse Ordinarium censuris, & penis cogere, & castigare Regularem; non propterea id possit censuris & penis in omnibus illis casibus; sed dumtaxat in duobus primis; In quinque vero proximè sequentibus, penis dumtaxat, non autem censuris; In alijs vero sequentibus decem casibus, nec censuris, nec penis. Ratio illius dicti est, quoniam in illis non exprimitur fa-

cultas concessa Ordinario cogendi Regulares censuris, & penis; ac propterea iuxta dicta in Superioribus non poterit penis, aut censuris illos cogere. Ita Bruno.

22. Sed licet sit difficultas inter Doctores, An Regulares possint censuris compelli ab Episcopis in supradictis casibus, & aliqui probabiliter asserant posse solum in his, in quibus Concilium specificè id eis concedit; tamen omnes concordant contra Brunum, posse Episcopum in alijs casibus poena arbitraria illos punire, & ita Merolla *tom. 3. disput. 7. c. 8. dub. 13. num. 209.* docet Regulares, non accedentes ad processiones posse puniri ab Episcopo aliqua poena arbitraria, quia, ait ille, Tridentinum in hac materia subicit illos Episcopis etiam quoad vim coactiuam; Et ita docent Doctores communiter; Et quidem in hoc, & alijs casibus nobis laborandum est eximere Regulares, ut non possint compelli ab Episcopo cum censuris; nam aliqui in omnibus casibus superius positos posse hoc Episcopos efficere constanter tenent, ut Solorzano de *Indiarum Iure tom. 2. lib. 3. cap. 17. num. 57.* Salgado de *Protect. Regia part. 2. cap. 9. num. 109.* Themudo *tom. 1. decis. 62. num. 11.* Gratianus in *decis. 132. Marchia num. 15.* Campanili in *Diuers. Iur. Rubr. 12. capite 13. num. 167.* & alij; licet ego alibi contrarium sentiam. Vide Machadus *tom. 2. lib. 4. part. 6. tractatu 10. n. 4.* sic ait, [Dudan los Doctores, si el Obispo para castigar al Religioso delinquente en los casos referidos, en que el Concilio le concede facultad para ello, pueda proceder con censuras; Rodriguez siente que si; Sanchez, y otros con mas probabilidad defienden que no; porque el Concilio no lo expresa: siendo assi, que quando ha querido conceder esta potestad à los Obispos lo ha expresado.] Ita ille. Sed de hac materia à nobis * in hoc Tractatu actum est, loquendo de Processionibus; vide Doctores ibi citatos.

Alibi in Resolutionibus not. præterite & seq. & signanter in Ref. 2. & 3. not. seq.

*In hoc Tr. in Ref. quæ hic est supra 39 per tota & in R. 1. 36. & 37.

RESOL. XLV.

An Episcopi possint censuris, & alijs penis punire Regulares in iis, in quibus illis à Sede Apostolica subiciuntur? Ex p. 7. tract. 12. & Misc. 3. Resol. 29. alias 27.

§. 1. **N**egatiuè respondet P. de Bellis in *Alleg. s. pius citata. part. 1. Assump. 5. num. 1.* & seq. ubi sic ait: [No tan solamente con censuras, pero tan poco con otras qualesquiera penas puede el Ordinario castigar à regulares, aun en casos, en los quales le estan lugetos, si Concilios, i Pontifices no hazen expressa mencion, de que los pueda castigar: i el castigarles pertenece priuatiuè, à sus Superiores, o à los Pontifices, Abbas *cap. fin. num. 5. vers. si verò populus de Cleric. peregr. Part. 1. à Dino Pio in princ. ff. de re iud. Cokier tom. 1. part. 4. q. 33. num. 2. 1.* Card. Zabara, & Lapis in *cap. Archiepiscopo, §. fin. num. 5. de de priuileg.* dizen; Episcopus agere debet coram Superiore exemptorum, ut eos cogat ad parendum, & non parentes puniat. Mas, lo fundo en priuilegios en presumptiones, en Derecho, i Declarationes de la Congregation.]

Sup. hoc in Ref. præterita per tota, signanter in §. penult. & vic & lege doctrinam Ref. annot. seq. & aliarum eius annot.

2. [Primo lo fundo en priuilegios: los hai de Sixto IV. a Padres Dominicos;] Decernimus quoscumque processus, qualis penas, & sententias generales & speciales continentes, promulgatas contra fratres, & domos eorum, nullius roboris, & momenti esse. In libro Priuil. Ord. Prædic. f. 158. Otro semejantes